

zdi se, da na to cesto v Rusiji precej mislijo, ker utrjujejo sedaj obrežje Baltiškega morja. Od Petrograda do Moskve je cesta sicer za 300 kilometrov krajša, kakor od Kovna do Moskve, toda mnogo slabjša, normalna zimska temperatura v teh krajih znaša — 9° do — 10° C. Po tej cesti bi armada ne mogla napraviti več kakor 20 do 25 kilometrov na dan. Tretja cesta je gospodarsko najvažnejša: s Podvolocyske čez Kijev in od tam po Dajepnu na Jekaterinoslav-Poltavo-Harkov k Doncu in na Caricin. Tam bi se dalo Rusijo najobčutneje prijeti, kajti tam ima svoj premost, svoje železo in svojo žitnico, iz katere izvažajo na leto čez 10 milijonov ton žita. Kratka ta cesta seveda ni. Od Podvolocyske do Kijeva je 330 km, od tam do Caricina 1000 km. Pozimi zapade v teh krajih vedno sneg.

Gre sedaj za to, kako bi morala biti armada opremljena, da bi mogla pozimi prodirati v Rusijo in na katero največjo daljavo je mogoče dobiti brez železnice živež in municijo iz skladišč v domovini.

Prava zimska obleka je volnena. Kožuhovina ni potrebna, le ponoči za spati so najboljše vreče iz kožuhovine. Skoro pa bi bilo boljše, da bi bili vojaki za taborenje na prostem preskrbljeni z ovčjimi kožuhovi. Ruska armada sicer nima kožuhov, pač pa posebne čepice (bašlike) iz kožuhovine. Ima tudi posebno zimsko obuvanje in vojaki so opremljeni z debelimi volnenimi sweatri. Tudi avstrijska armada ima zimsko obuvanje, čepice in sweate. Nemška armada je v tem oziru manj preskrbljena. Računa se, da bi si mogle avstrijske čete preskrbeti ovčje kože rekvizicijskim potom na Ogrskem in v Galiciji. Na vsak način bi ne bilo posebno težko, preskrbeti za obe armadi potrebno število kožuhov. Tudi vse ostale potrebne stvari bi se dale kmalu nabaviti, zlasti bi bilo potrebno, preskrbeti tudi zimsko obuvanje iz klobučevine, kakor ga imajo Rusi. Nemška in avstrijska armada se na zimsko vojno lahko ravnotako dobro pripravita, kakor ruska vojska.

Glede preskrbe z živili izjavlja profesor Ballod, da ne preostaja drugega, kakor da vzame vsak vojak vsaj za 60 dni živeža na ročnih saneh seboj. Baje bi se dalo to brez posebne težave izvesti in bi ne bilo niti posebno okorno, ker bi vsak vojak zložil na sani tudi svoje orožje, tornister, kožuh in zimške škornje. Berolinski profesor navaja natančno, kake konserve bi bilo treba vzeti seboj, ter računa, da bi se na take sani naložilo do 85 kg, kar je po snegu lažje vleči, kakor pa nositi 20 do 25 kg na hrbtu.

Profesor Ballod računa, da bi tako opremljena armada prodirala normalno 12 km na dan ter bi napravila torej v 60 dneh 720 km. Za en milijon mož bi bilo nadalje potrebno 55.500 vprežnih konj. Kavalerija bi se morala čim najbolj omejiti, ne pa artiljerija, za katero računa profesor Ballod na vsak milijon armade 40.000 težkih konj in 27.000 konj za municijo. Za enmilijonsko armado bi bilo treba vsega skupaj 125.000 konj, ako bi rabilo moštvo ročne sani, sicer pa približno 250.000 konj. Računati pa se mora, da bi se vsak dan dogotovilo tudi kakih 5 km železnic, zato bi armada po 60 dneh ne bila od svoje proviantne baze oddaljena 720 km, temveč le 420 km. Ako bi armada prodirala po cesti Kovno-Koskova, bi ji po 60 dneh preostajalo le še 200 kilometrov, katere bi mogla prehoditi v 17 dneh. Pri cesti Kijev-Caricin bi znašala maksimalna oddaljenost od proviantne baze po 60. dneh 585 km. V obeh teh slučajih bi se število potrebnih konj znatno znižalo.

Profesor Ballod prihaja do zaključka, da zimska vojna proti Rusiji nikakor ni tako riskantna, kakor se splošno trdi. Ako bi Rusija spoznala, da ji moreta Avstrija in Nemčija tudi po zimi priti do Moskve, potem bi bila po mnenju berolinskega profesorja v slučaju svojega poraza v sedanjih bitki bolj pripravljena k miru.

Turška armada.

V balkanski vojni je doživela turška armada katastrofo, ki je pokazala vso guilobo notranjega ustroja države in vojske nekdanjih osvoje-

valcev Evrope. Reorganizacijsko delo, kateremu se je bil posvetil mladoturški režim od leta 1908 sem zlasti v armadi, katere vežbanje so prevzeli nemški oficirji, ni moglo premagati notranje indolence in malomarnosti in moderna turška vojska, od katere so razni, ne dovolj podučeni poznavalci leta 1912 pričakovali, da bo strla armade balkanskih držav, je navzlic novemu orožju in izvrstni opremitvi doživela celo vrsto žalostnih porazov. Po balkanski vojni so se turški krogi znova z največjo vneto posvetili reformatoričnemu delu. Posebno odposlanstvo nemških oficirjev je prevzelo pod vodstvom generala Limana v. Sandersa vodstvo te nove reorganizacije. Znano je, da je poklicanje nemške vojske misije rodilo že letos spomladi razne konflikte s tripletentom. Vojna bo pokazala uspeh teh novih reform. Čas za nje je bil seveda prav kratek.

Turčija je leta 1880 uvedla splošno vojaško dolžnost, vsi moški od 21. do 45. leta so ji podvrženi, aktivna služba traja tri leta. Nemo-hamedanci se lahko odkupijo. Vojno stanje turške armade se računa na en milijon aktivnih (nizam) in rezervnih (redif) čet.

Ta armada je oborožena z modernimi infanterijskimi puškami in novimi Kruppovimi topovi, večinoma 7,5 cm in 12 cm.

Koliko čet od zgoraj navedenega milijona Turčija res lahko postavi v boj proti moderni armadi, kakršna je ruska, to se bo še pokazalo.

Turška mornarica.

Od balkanske vojne sem, v kateri je igrala le mala križarka „Hamidije“ pozornosti vredno vlogo, je Turčija svoje brodogrje znatno izpopolnila. Kupila je po izbruhu sedanje svetovne vojne dve najmodernejši nemški vojni ladji: dreadnoughtsko križarko „Goeben“ (sedaj „Sultan Selim“) in malo rapidno križarko „Breslau“ (sedaj „Midilih“). Turški mornarji ne slovijo za dobre, vendar je smatrati, da se nahaja vodstvo brodogrja v izkušenih rokah nemških mornariških častnikov. Angleži so zadnji čas celo trdili, da je dala Nemčija turški mornarici okrog 3000 svojih mornarjev in častnikov na razpolago. — Turško vojno brodogrje šteje 1 ladjo tipa dreadnought („Sultan Selim“, 22.000 ton), 2 starejši bojni ladji „Hairedén Barbarosa“ in „Torgut Reis“ po 10.000 ton, ki jih je Turčija kupila leta 1910 od Nemčije, 1 rapidno križarko „Midilih“ (bivša „Breslau“) in 4 križarke, med katerimi je najbolj znana „Hamidije“, s 3800 tonami, 8 torpednih rušilev in 10 modernih torpednih čolnov. Ostalo brodogrje, topničarke, torpedni čolni in 2 oklopni ladji, je zastarelo in pač ne reprezentira znatne bojne vrednosti.

Leta 1913. so spustili v angleški ladjedelnici moderni turški dreadnought „Rešad“ v morje, katerega armatura ob izbruhu evropske vojne še ni bila gotova. Kakor znano, ga je Anglija konfiscirala.

Rusko črnomoško brodogrje.

Rusija je začela še le v novejšem času reformirati svoje črnomoško brodogrje. Tozadevna akcija pa še ni dospela h koncu. Popolnoma gotov je dosedaj še le en dreadnought „Imperatrice Marija“, katerega so spustili lani z velikimi svečanostmi v morje. Dva dreadnoughta sta se nahajala koncem leta 1913. še v ladjedelnicah in gotovo še nista armirana. Pač pa si je Rusija zgradila v zadnjih par letih precej veliko moderno torpedno flotiljo. Rusko črnomoško brodogrje šteje naslednje bojne ladje: dreadnought „Imperatrice Marija“, 23.000 ton z 12 topovi, kalibra 30,5 cm, in 20 topovi, kalibra 12, linjske ladje pred dreadnoughtskega tipa: „Svjatij Evstafij“, „Ivan Vjatolust“, „Pantelejmon“, „Rostislav“, „Tri Svjatitelja“, „Georgij Pobjedomosec“ in staro „Linop“ z 11.000 do 13.400 tonami in precej močno armaturo (po 4 topove, kalibra 30,5 cm); 2 križarki „Kazul“ in „Pamjat Merkurijsa“ s 6670 tonami (2 ste bile leta 1913. še v ladjedelnicah in menda še nista armirani). Torpedna flotilja je prav

močna: 22 deloma najmodernejših torpednih rušilev, 13 torpednih čolnov starejšega tipa, 5 podmorskih čolnov (6 se jih je nahajalo koncem leta 1913, v delu in so morda tudi že gotovi), 4 stare topničarke in 2 minonosca.

Turčija proti Rusiji.

Že od balkanske vojne sem je v Turčiji veliko in močno gibanje proti Rusiji, Franciji in Angliji. Sicer se je mnogo odličnih turških državnikov zelo ustavljalo temu gibanju in poskušalo doseči sporazumenje zlasti z Rusijo in z Anglijo, toda splošna popularnost sultanovega zeta Eaver paše je bila močnejša od vseh teh prizadevanj. Nasprotje med Turčijo in tripletentom je naraslo, ko je bil nemški general Sanders pl. Liman imenovan za zapovednika carigradske armade. Faktično je s tem nemški general dobil poveljstvo turške armade v roke in zadobil ob enem največji vpliv na politiko Turčije. Rusija je že takrat, ko se o evropski vojni še nikomur ni sanjalo, nastopila z vso silo proti temu nemškemu vplivu na Turčijo, pa ni opravila ničesar. Od tedaj je bila napetost med Rusijo in med Turčijo permanentna in se je še poostila vsled konfliktov med Turčijo in Angleško. Turški sultan ni samo vladar svoje države, ampak tudi cerkveni poglavar vseh Mohamedancev, kalif vseh mohamedancev, tudi tistih, ki žive v angleških kolonijah. Iz tega so se nešteto krat že rodila nasprotja in že davno se je na Angleškem začelo delo, mereče na to, da bi turški sultan nehal biti verski poglavar izven Turčije živečih mohamedancev.

V začetku sedanje vojne se je v Turčiji obstoječe nasprotje do Rusije in Anglije še poostilo. Enver-paša in njegova stranka so sicer bili tudi za to, da naj ostane Turčija nevtralna, vsaj dokler ni gotovo, katera vojujočih se skupin ima več upanja na zmago, a preprečili so sporazumenje z Romunsko, ki naj bi zagotovila mir na Balkanu v vsakem slučaju.

Naravno je, da skušajo vse velesile, ki so zdaj zapletene v vojno, potegniti nevtralne države na svojo stran. V Turčiji je še izza časa nemškega poslanika Marschalla posebno močan nemški vpliv. Je li ta nemški vpliv bil merodajen za razne korake, ki jih je v zadnjem času storila Turčija, se zdaj še ne da dognati. Dejstvo je, da je Turčija naenkrat zaprla Dardanele. Ta odredba je Rusijo v njenih trgovskih interesih silno zadela in ji povzročila ogromno škodo. Ves ruski prav kolosalni izvoz iz južne Rusije gre namreč skozi Dardanele in zdaj je vsled vojne izvoz čez Baltiško morje nemogoč.

Zatvoritev Dardanel je v Rusiji vzbudila mnogo nevolje in Rusija je proti temu demonstrirala s tem, da je svoje vojne ladje postavila pred Bospor in zavzela stališče, da turško brodogrje ne sme zapustiti turških teritorialnih vod. Tudi Angleška je poslala svoje brodogrje in ni pustila neke turške torpedovke iz teritorialne vode, marveč jo zapodila nazaj pred Carigrad.

Ti konflikti so bili toliko pomembnejši, ker je turška vlada že pred dalje časom začela z mobilizacijo svoje armade in zdaj je prišlo do dogodka, iz katerega se zna roditi vojna. Bombardiranje ruskih mest ob Črnem morju in napadi na ruske ladje so dogodki, ki v vsakem času lahko povzročijo vojno, posebno pa v sedanjem času, ko je Rusiji toliko ležeče na tem, da se ji odpro zopet Dardanele.

Avstriji in Nemčiji bi bilo pač pomagano kolikor toliko, če bi Turčija začela vojno proti Rusiji. Vsaka pomoč je dobra in Turčije ni podcenjevati. Na drugi strani pa se zdi, da tudi tripletent ni nič na ohraniti turške nevtralnosti. Angleška, Francija in Rusija so menda dogovorno z Italijo že napravile načrt za razdelitev interesnih sfer v Mali Aziji. V drugih časih bi pri tej razdelitvi morali upoštevati tudi Nemčijo in Avstrijo, sedaj pa najbrž mislijo, da je čas ugoden in si interesne sfere lahko razdele brez ozira na Nemčijo in Avstrijo samo po svojih koristih.

Danes pač še ni mogoče vedeti, kake konsekvence pi rodila vojna med Turčijo in med Rusijo, kako bo to vplivalo na Romunsko in na

Velika licitacija

dne 8. novembra od 8. ure zjutraj naprej v Ptuj, Florianiplatz. Razprodajalo se bode stare obleke, pohištvo, perilo, jermena palice, dežnike itd. Izkupilec se porabi za naše vojske.